

ทัศนคติของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ ชั้นปีที่ 5 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ต่อการเรียนกระบวนการวิชาบูรณาการบริหารเภสัชกรรม

ชบาไพร โพธิ์สุยะ, หทัยกาญจน์ เขาวนพูนผล, ยงยุทธ เรือนทา, ภูริดา เวียนทอง และอัญชลี เพิ่มสุวรรณ

ภาควิชาบริหารเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 50200

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินทัศนคติของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ ชั้นปีที่ 5 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเรียนกระบวนการวิชาบูรณาการบริหารเภสัชกรรม **วิธีการ :** ตัวอย่างในการวิจัยคือนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 83 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาบูรณาการบริหารเภสัชกรรม (462501) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ตัวอย่างตอบแบบสอบถามวัดทัศนคติ 5 ด้านคือ เนื้อหาวิชาที่เรียน การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนและผู้ประสานงานในพื้นที่ ความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการวิชา **ผลการวิจัย** มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 81 คน (ร้อยละ 97.6) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 80.2) ทัศนคติด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการวิชาเป็นทัศนคติที่มีคะแนนมากกว่าทัศนคติด้านอื่น ๆ โดยทุกข้อคำถามในทัศนคตินี้มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5-4.4 ทัศนคติด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ ด้านความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา โดย 4 จาก 5 ข้อคำถามมีคะแนนเฉลี่ย 2.5-3.4 และอีก 1 ข้อคำถาม คือ “นักศึกษามีเวลาเพียงพอในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับ” เป็นข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ 2.1 **สรุป** นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการวิชาบูรณาการบริหารเภสัชกรรม โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่ากิจกรรมการเรียนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เสริมสร้างให้รู้จักคิดและแก้ปัญหา ส่งเสริมให้นักศึกษามีแนวทางในการทำงานร่วมกับชุมชน และช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ แต่นักศึกษาเห็นว่าการบริหารจัดการกระบวนการรวมทั้งการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา จำเป็นที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

คำสำคัญ : การออกชุมชน ทัศนคติ นักศึกษาเภสัชศาสตร์ บูรณาการบริหารเภสัชกรรม

รับต้นฉบับ: 15 กค. 2552, รับลงตีพิมพ์: 3 ตค. 2552

ผู้ประสานงานบทความ : อัญชลี เพิ่มสุวรรณ ภาควิชาบริหารเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 50200

E-mail: unchalee_persuwan@yahoo.com

บทนำ

จากนโยบายการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติที่เน้นการดูแลสุขภาพในระดับสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งเน้นการสนับสนุนให้เกิดการดูแลสุขภาพด้วยตนเองของประชาชน และเน้นการดูแลสุขภาพในระดับครอบครัวและระดับชุมชนมากขึ้น นโยบายดังกล่าวส่งผลให้เกิดแนวความคิดการจัดการบริการสาธารณสุขที่เน้นการสร้างสุขภาพมากกว่าการซ่อมสุขภาพ โดยมีการจัดตั้งสถานพยาบาลในระดับปฐมภูมิ ซึ่งเป็นกรให้บริการสาธารณสุขในระดับต้นที่บุคลากรสาธารณสุขต้องปฏิบัติหน้าที่เชิงรุก เน้นการดูแลในระดับครอบครัวและชุมชนอย่างผสมผสานต่อเนื่องเป็นองค์รวม (1) ดังนั้นบทบาทของเภสัชกรในงานเภสัชกรรมในระดับปฐมภูมิ และชุมชนจึงควรเป็นบทบาทในเชิงรับและเชิงรุกทั้งในสถานบริการและในชุมชน มีการทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้เกิดการใช้ยาอย่างเหมาะสม และการส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองในชุมชน โดยการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่น สมุนไพรในการดูแลสุขภาพ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดีทั้งในระดับบุคคลและระดับชุมชน และเน้นการสนับสนุนการพึ่งตนเองของประชาชนอย่างสมดุล อีกทั้งยังป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดจากการใช้ยาซึ่งส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในภาพรวมระดับชาติได้ (2)

ดังนั้นเภสัชกรจึงมีบทบาทความรับผิดชอบร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในชุมชนในการนำหลักการหรือแนวนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์ต่อประชากรอย่างแท้จริง วิชาชีพเภสัชกรรมเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพในชุมชนมีหน้าที่ร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพและเครือข่ายสุขภาพชุมชนในการปฏิบัติงานภายใต้บริบทของแต่ละพื้นที่ ในการให้บริการด้านยา การคุ้มครองผู้บริโภค การสนับสนุนการพึ่งตนเองของประชาชน ดังนั้นในหลักสูตรเภสัชศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการที่ฝึกฝนทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์จริงในการเข้าสู่ชุมชนให้กับนักศึกษา เพื่อฝึกการบูรณาการองค์ความรู้ทางเภสัชศาสตร์ในการให้บริการเภสัชกรรมในระดับปฐมภูมิ ทั้งนี้เพื่อให้ นักศึกษาเภสัชศาสตร์มีความเข้าใจชุมชน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในชุมชน และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพและเครือข่ายสุขภาพชุมชน

กระบวนการบูรณาการบริการเภสัชกรรม เป็นกระบวนการวิชาปฏิบัติการ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 2 หน่วยกิต ที่บรรจุในหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิตปี พ.ศ. 2547 (3) ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเป็นกระบวนการวิชาใหม่ที่เปิดสอนเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2551 โดยมีวัตถุประสงค์ของกระบวนการวิชาเพื่อให้ นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจชุมชนตลอดจนเสริมสร้างให้นักศึกษามีความรู้ มีทักษะในการวิเคราะห์ ค้นหา วางแผน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสุขภาพและการใช้ยาในชุมชน นักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติงานจริงในชุมชน เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ศักยภาพในชุมชน ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาการใช้ยาและปัญหาสุขภาพอื่น ๆ มีการนำความรู้ทางเภสัชกรรมทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเภสัชบำบัด เภสัชศาสตร์และระบาดวิทยาด้านยา การบริหารจัดการทางเภสัชกรรม นิติเภสัชกรรม เภสัชสาธารณสุข และอื่น ๆ มาปรับใช้สำหรับการทำงานในชุมชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ เนื่องจากกระบวนการวิชานี้เป็นวิชาใหม่ ที่เพิ่งเปิดสอนเป็นครั้งแรก ดังนั้นการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะทัศนคติของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในกระบวนการวิชานี้จึงมีความสำคัญมาก เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับคณาจารย์ผู้สอนในการนำไปปรับปรุงแผนการสอนและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

วิธีการ

การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา ใน การศึกษานี้กระบวนการบูรณาการบริการเภสัชกรรม หมายถึง กระบวนการวิชา462501 ตามหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547 ของ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการวิชาบังคับ จำนวน 2 หน่วยกิต (ปฏิบัติการ) ของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ชั้นปีที่ 5 สำหรับนักศึกษาแผน 2 บริบาลเภสัชกรรม (หลักสูตร 5 ปี) และนักศึกษาหลักสูตรบริบาลเภสัชกรรม (6 ปี) กระบวนการวิชาเริ่มเปิดสอนเป็นครั้งแรกในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2551 มีคณาจารย์ผู้ร่วมสอนทั้งหมด 10 ท่านตามจำนวนกลุ่มของนักศึกษา (ดูรายละเอียดประมวลวิชาที่ภาคผนวก)

ตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นกลุ่มเดียวกันคือ นักศึกษาเภสัชศาสตร์ ชั้นปีที่ 5 ทั้งหลักสูตร 5 ปี และ 6 ปีที่ลงทะเบียนเรียนวิชาบูรณาการบริการเภสัชกรรม 83 คน

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็นข้อมูลทั่วไป (8 ข้อ) และทัศนคติต่อการเรียน (32 ข้อ) ซึ่งดัดแปลงจากแบบวัดทัศนคติของ จตุรรัตน์ กัณฑ์พิทยาและคณะ (4) แบบวัดทัศนคติแบ่งได้ 5 ด้าน ได้แก่ เนื้อหาวิชาที่เรียน (7 ข้อ) การจัดการเรียนการสอน (7 ข้อ) อาจารย์ผู้สอนและผู้ประสานงานในพื้นที่ (4 ข้อ) ความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา (5 ข้อ) และประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนวิชา (9 ข้อ) โดยมีแบบมาตราส่วนประมาณค่า 1-5 ระดับ (Likert scale) แบบวัดได้ผ่านการตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทำงานในชุมชนร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ จำนวน 1 ท่านและผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานวิจัยด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร จำนวน 2 ท่าน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในวันที่นักศึกษาสอบกระบวนวิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรม ในช่วงปลายภาคการศึกษา 2551 โดยแจกแบบสอบถามพร้อมกับข้อสอบของกระบวนวิชาในห้องสอบ โดยให้เวลาทำทั้ง 2 ส่วนนี้ ทั้งหมด 3 ชั่วโมง โดยนักศึกษาไม่ต้องระบุชื่อหรือรหัสลงในแบบสอบถาม และส่งคืนในกล่องที่จัดเตรียมไว้ ผู้รับผิดชอบกระบวนวิชาได้ชี้แจงให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับแบบสอบถาม และให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีผลต่อคะแนนของกระบวนวิชา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และทัศนคติ โดยแปลผลทัศนคติจากค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้ คือ 4.5-5.0 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด, 3.5-4.4 หมายถึง เห็นด้วยมาก, 2.5-3.4 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง, 1.5-2.4 หมายถึง ควรปรับปรุง, 1.0-1.4 หมายถึง ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง และใช้สถิติการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปและทัศนคติต่อกระบวนวิชา

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษา

นักศึกษาจำนวน 81 คน (ร้อยละ 97.6) ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 80.2) มีอายุเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 22.6±0.6 ปี

บิดาและมารดามีอาชีพรับราชการมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 42.0 และร้อยละ 40.7 ตามลำดับ ประมาณร้อยละ 90 ของนักศึกษา มีบิดาและมารดาอยู่ร่วมกัน ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวคือนักศึกษาส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80.0 เป็นเพศหญิง

ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนและการฝึกงานของนักศึกษา

การฝึกงานของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ตามหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547 ทั้งหลักสูตร 5 ปี และ 6 ปี มีการฝึกงาน 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 เป็นการฝึกงานทั่วไป ซึ่งนักศึกษาจะฝึกงานในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนของชั้นปีที่ 4 และ ช่วงที่ 2 เป็นการฝึกงานกึ่งเฉพาะทาง ซึ่งนักศึกษาหลักสูตร 5 ปี จะฝึกงานในช่วงภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นปีที่ 5 หรือ การฝึกงานของนักศึกษาหลักสูตร 6 ปี จะฝึกงานในช่วงภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 ของชั้นปีที่ 6 จากแบบแผนการฝึกงานของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะเห็นว่า นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรม จะผ่านการฝึกงานช่วงที่ 1 คือ ฝึกงานในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนของชั้นปีที่ 4 ทุกคน

จากการสอบถามถึงแหล่งฝึกงานที่นักศึกษาวางแผนเลือกฝึกงานในช่วงที่ 2 พบว่า นักศึกษาเลือกฝึกงาน การตลาดยา โรงพยาบาลทั่วไป หรือร้านยา มากที่สุดในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 34.6 มีนักศึกษาเลือกไปฝึกงานโรงพยาบาลชุมชนเพียง ร้อยละ 6.2 ซึ่งให้ผลสอดคล้องกับข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางประกอบอาชีพของนักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษา พบว่า มีเพียงร้อยละ 16.0 เท่านั้น ที่ประสงค์จะประกอบอาชีพเป็นเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนเมื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่วางแผนเป็นเภสัชกรโรงพยาบาลทั่วไปถึงร้อยละ 32.1 และเภสัชกรการตลาด ร้อยละ 30.9 ซึ่งทำให้นักศึกษาเลือกที่จะไปฝึกงานที่โรงพยาบาลทั่วไป และการตลาดยา เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ นักศึกษาต้องการทำงานในร้านยา โรงพยาบาลเอกชน และศึกษาต่อ ร้อยละ 21.0, ร้อยละ 9.9, และ ร้อยละ 8.6 ตามลำดับ นักศึกษาอีกร้อยละ 7.4 ยังไม่ตัดสินใจ หรือต้องการเป็นนักธุรกิจ นักแสดง หรือนักวิจัย

หลักสูตรของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีกระบวนวิชาเลือกทางบริหารเภสัชกิจจำนวน 3 กระบวนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกชุมชน

ได้แก่ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข (462531) การแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมสุขภาพชุมชน (462532) การบริหารงานเภสัชกรรมโรงพยาบาล (462542) ซึ่งถ้านักศึกษาได้ผ่านกระบวนการวิชาดังกล่าว นักศึกษาน่าจะมีความเข้าใจ และสามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ทางเภสัชศาสตร์รวมทั้งงานคุ้มครองผู้บริโภคในการทำงานในชุมชนได้อย่างเหมาะสม แต่พบว่า มีนักศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้ผ่านกระบวนการวิชาข้างต้น โดยกระบวนการวิชาการบริหารงานเภสัชกรรมโรงพยาบาล (462542) เป็นวิชาที่มีนักศึกษาเคยเรียนมาก่อนที่จะมาเรียนวิชาบูรณาการบริหารเภสัชกรรมมากที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 29.6 ส่วนอีก 2 รายวิชา มีนักศึกษาเรียนน้อยกว่าร้อยละ 12.0

ตาราง 1. ทักษะคตินักศึกษาด้านเนื้อหาวิชาที่เรียน¹

คำถาม	คะแนนเฉลี่ย ±SD
1. วัตถุประสงค์ของกระบวนการวิชาเข้าใจง่าย	3.1±0.9
2. เนื้อหาวิชาที่เรียนทั้งหมดของกระบวนการวิชาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพได้	4.0±0.7
3. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดของกระบวนการวิชาส่งเสริมให้มีแนวทางการทำงานในชุมชนได้	4.3±0.7
4. การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน	3.4±0.9
5. เนื้อหาวิชาที่เรียนและกิจกรรมทั้งหมดมีความน่าสนใจ	3.5±0.9
6. เนื้อหาวิชาที่เรียนและกิจกรรมทั้งหมดมีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานต่อไป	4.3±0.8
7. เนื้อหาวิชาที่เรียนเหมาะสมกับเวลา	2.1±0.9
คะแนนรวม	3.5±0.6

¹ ความเที่ยง=0.78

ทุกข้อคำถามมีช่วงคะแนนที่เป็นไปได้คือ 1-5

ข้อมูลทัศนคติต่อกระบวนการวิชา

คะแนนทัศนคติรวมของแบบสอบถามทั้ง 5 ด้านคือ 3.6±0.4 และค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.92 รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ในด้านเนื้อหาวิชา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากจำนวน 4 ข้อ จากทั้งหมด 7 ข้อคำถาม โดยประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรมของกระบวนการวิชาส่งเสริมให้นักศึกษามีแนวทางการทำงานในชุมชนได้ (ข้อ 3) และปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานต่อไป (ข้อ 6) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับข้ออื่นๆ (ตาราง 1) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีโอกาสได้สัมผัสชุมชนโดยตรง ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ป่วย ชาวบ้าน และบุคลากรในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเสริมสร้างให้นักศึกษามีประสบการณ์และแนวทางในการทำงานกับชุมชน นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นความสำคัญของวิชาชีพในการที่จะไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน นักศึกษามีโอกาสได้ถอดบทเรียนจากกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับชุมชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ในประเด็นของความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาที่เรียนกับเวลา (ข้อ 7) นั้น นักศึกษาให้คะแนนต่ำกว่าข้ออื่นๆ (ตาราง 1) ทั้งนี้ นักศึกษาได้ใช้เวลานอกเหนือเวลาเรียนในการทำกิจกรรมอย่างมาก เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนการทำงานที่วางไว้

ในด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีความเห็นในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.7±0.6 ในข้อ 14 คือ กิจกรรมของกระบวนการวิชาเสริมสร้างให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม จากตาราง 2 เนื่องจากกระบวนการวิชาเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม โดยผู้รับผิดชอบกระบวนการวิชาได้จัดกลุ่มให้นักศึกษา กลุ่มละประมาณ 8-10 คน นักศึกษาต้องประสานงานและร่วมมือกันทำกิจกรรม ไม่สามารถทำได้ตามลำพัง โดยต้องประสานงานกับพื้นที่ ประชุมวางแผนการทำงานทุกขั้นตอนด้วยตนเอง แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ภายใต้การดูแลและให้คำปรึกษาของอาจารย์ประจำกลุ่มและผู้ประสานงานในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้ทำให้นักศึกษาต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีโอกาสได้พูดคุยและทำงานกับเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งแต่เดิมอาจไม่ได้สนิทสนมกับเพื่อนในกลุ่มมากนัก อย่างไรก็ตาม นักศึกษาได้เห็นว่า ปริมาณกิจกรรมที่มอบหมายนั้นยังไม่ค่อยเหมาะสมนัก (ข้อ 11) แสดงในตาราง 2 ทั้งนี้อาจ

เนื่องมาจากว่า กระบวนวิชานี้เป็นกระบวนใหม่สำหรับคณาจารย์ ภาควิชาบริหารเภสัชกรรม ทำให้คณาจารย์ผู้สอนตั้งความคาดหวังต่อกิจกรรมที่นักศึกษาทำค่อนข้างมาก โดยหวังผลให้เกิดความยั่งยืนและความมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง ตามวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชา ทำให้กิจกรรมที่นักศึกษาต้องดำเนินการจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลา แรงกาย และทุนทรัพย์ ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ตาราง 2. ทักษะคตินักศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน¹

คำถาม	คะแนนเฉลี่ย±SD
8. กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	3.8±0.9
9. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับระดับสติปัญญาและความสามารถของนักศึกษา	3.9±0.6
10. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชา	3.5±0.9
11. ปริมาณกิจกรรมที่มอบหมายให้นักศึกษามีความเหมาะสม	2.1±0.9
12. ช่วงเวลาเรียนมีความเหมาะสม	2.5±0.9
13. กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมสร้างให้นักศึกษารู้จักคิดและแก้ปัญหาได้	4.4±0.7
14. กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมสร้างให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.7±0.6
คะแนนรวม	3.6±0.5

¹ ความเที่ยง=0.78

ทุกข้อคำถามมีช่วงคะแนนที่เป็นไปได้คือ 1-5

ในด้านอาจารย์ผู้สอนและผู้ประสานงานในพื้นที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นในระดับมากถึง 3 ข้อ (ข้อ 16, 17 และ 18) จากทั้งหมด 4 ข้อคำถาม ทั้งนี้เป็นเพราะคณาจารย์ได้ประสานงานกับบุคคลในพื้นที่ล่วงหน้าในการที่จะนำนักศึกษาออกชุมชน และคัดเลือกพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือในการออกชุมชน คณาจารย์เองก็ได้ให้เวลาสำหรับนักศึกษาอย่างเต็มที่เนื่องจากเป็นกระบวนวิชาใหม่ที่ไม่เคย

เปิดสอนมาก่อน แต่ก็พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับการแจ้งวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลนั้น (ข้อ 15) ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร (ตาราง 3) เนื่องจากการให้คะแนนของกระบวนวิชาเป็นการประเมินการเรียนรู้อะหว่างภาคการศึกษา ร้อยละ 80.0 และสอบข้อเขียนปลายภาคการศึกษา ร้อยละ 20.0 โดยการประเมินระหว่างภาคการศึกษานั้น เป็นการประเมินกระบวนกรเรียนรู้อของนักศึกษา จากอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่ม คณาจารย์ผู้ร่วมสอน และประเมินการมีส่วนร่วมทำงานของนักศึกษา จากนักศึกษาภายในกลุ่มเดียวกัน โดยสัดส่วนของคะแนนจากคณาจารย์ผู้ร่วมสอน อาจารย์ที่ปรึกษากลุ่ม และนักศึกษาเท่ากับ ร้อยละ 50, ร้อยละ 15 และร้อยละ 15 ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ากระบวนวิชานี้ไม่ควรมีการสอบข้อเขียนปลายภาคการศึกษา เนื่องจากรูปแบบของการเรียนการสอนเป็นการให้นักศึกษาทำกิจกรรมในชุมชน การประเมินผลควรประเมินตามกระบวนกรเรียนรู้อของนักศึกษา นอกจากนี้บางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มไม่สามารถลงชุมชนร่วมกับนักศึกษาได้ทุกครั้ง ทำให้นักศึกษาไม่แน่ใจในคะแนนที่ได้รับจากอาจารย์ เพราะอาจารย์ไม่ได้เห็นในกิจกรรมที่นักศึกษาได้ทำในชุมชนทุกครั้ง

ตาราง 3. ทักษะคตินักศึกษาด้านอาจารย์ผู้สอนและผู้ประสานงานในพื้นที่¹

คำถาม	คะแนนเฉลี่ย±SD
15. อาจารย์ได้แจ้งวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลให้นักศึกษาทราบ	3.4±0.9
16. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าพบ และซักถามปัญหาต่างๆ ตลอดการเรียนการสอน	4.0±0.9
17. อาจารย์ได้ให้คำแนะนำหรือช่วยนักศึกษาแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม	3.9±0.9
18. ผู้ประสานงานพื้นที่ให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมของนักศึกษา	4.2±0.8
คะแนนรวม	3.9±0.7

¹ ความเที่ยง=0.70

ทุกข้อคำถามมีช่วงคะแนนที่เป็นไปได้คือ 1-5

ทัศนคติด้านความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษาเป็นด้านที่ไม่มีคำถามที่ได้คะแนนในระดับมาก หรือมากที่สุดเลย ส่วนใหญ่นักศึกษาให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประเด็นเรื่องความเหมาะสมของระยะเวลาที่ทำการกิจกรรมของกระบวนวิชา (ข้อ 22) ได้รับคะแนนน้อยที่สุด (2.1±0.8) (ตาราง 4) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาถูกหล่อหลอมด้วยกระบวนวิชาต่าง ๆ ที่เน้นการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยหลักสูตรไม่ได้เตรียมวิชาบังคับอื่น ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สัมผัสกับการทำงานในชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นความพร้อมของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านร่างกายหรือจิตใจจึงมีน้อยมาก ประกอบกับนักศึกษาต้องใช้เวลาอย่างมากในการทำกิจกรรม รวมทั้งวิชานี้เป็นวิชาภาคปฏิบัติการ จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งมีตารางการสอนปฏิบัติการ จำนวน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 3 ชั่วโมง นับเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่เอื้ออำนวยอย่างยิ่งกับการออกชุมชนที่มีระยะห่างจากคณะเภสัชศาสตร์ประมาณ 15-20 กิโลเมตร

ตาราง 4. ทัศนคติของนักศึกษาด้านความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา¹

คำถาม	คะแนนเฉลี่ย±SD
19. นักศึกษามีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ	3.4±0.9
20. นักศึกษามีความชอบในการออกชุมชน	3.3±1.0
21. นักศึกษามีทักษะในการออกชุมชนอย่างเพียงพอ	2.9±1.0
22. นักศึกษามีเวลาเพียงพอในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับ	2.1±0.8
23. นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับวิธีการเรียนการสอนของกระบวนวิชา	3.3±1.0
คะแนนรวม	3.0±0.7

¹ ความเที่ยง=0.79
ทุกข้อคำถามมีช่วงคะแนนที่เป็นไปได้คือ 1-5

ในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนวิชา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นในระดับมากทุกรายข้อ โดยประโยชน์ที่ฝึกฝนให้นักศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม (ข้อ 28) และการเสริมสร้างให้

นักศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของการเป็นเภสัชกร (ข้อ 29) เป็นข้อคำถามที่มีคะแนนมากที่สุด (4.2±0.7) ดังตาราง 5 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนกระบวนนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษาได้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ได้ช่วยเหลือชุมชนและสังคม ซึ่งแตกต่างไปจากการเรียนในกระบวนวิชาอื่น ๆ

ตาราง 5. ทัศนคติของนักศึกษาด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนวิชา¹

คำถาม	คะแนนเฉลี่ย±SD
24. นักศึกษาได้รับประโยชน์อย่างมากจากการเรียนกระบวนวิชานี้	3.9±0.8
25. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาและปัญหาสุขภาพในชุมชน	3.9±0.6
26. นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับชุมชนและบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ ได้ดี	4.0±0.6
27. นักศึกษานำความรู้ทางบริหารเภสัชกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น	4.1±0.6
28. นักศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อเภสัชกรพึงมีต่อชุมชนและสังคม	4.2±0.7
29. กระบวนวิชานี้เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของการเป็นเภสัชกรให้แก่นักศึกษา	4.2±0.7
30. นักศึกษาเข้าใจความสำคัญ ของเครือข่ายต่างๆในการทำงานในชุมชน	4.1±0.6
31. นักศึกษาเข้าใจเป้าหมายของการดูแลสุขภาพของประชาชนและผู้ป่วยในชุมชน	4.1±0.5
32. นักศึกษาเข้าใจบทบาทของสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วย	4.1±0.6
คะแนนรวม	4.1±0.5

¹ ความเที่ยง=0.87
ทุกข้อคำถามมีช่วงคะแนนที่เป็นไปได้คือ 1-5

ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปและทัศนคติต่อกระบวนวิชา

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปและทัศนคติต่อกระบวนวิชา พบว่า มีเพียง 2 ตัวแปร คือ การเลือกเป็นเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนเมื่อสำเร็จการศึกษา

และการมีประสบการณ์เรียนในกระบวนวิชาการบริหารงานเภสัชกรรมโรงพยาบาล (462542) มีผลต่อทัศนคติต่อกระบวนวิชาของนักศึกษา ดังนี้คือ นักศึกษาที่เลือกเป็นเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนมีคะแนนทัศนคติในด้านอาจารย์ผู้สอนและผู้ประสานงานในพื้นที่น้อยกว่ากลุ่มนักศึกษาที่ไม่ได้เลือกประกอบวิชาชีพเป็นเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนในขนาดต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3.4 ± 0.6 vs. 3.5 ± 0.8 , $p=0.018$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่อยากทำงานในโรงพยาบาลชุมชนมีความคาดหวังสูงต่อการเรียนของกระบวนวิชา จึงให้คะแนนประเมินต่ำ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างที่พบมีเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ พบว่า นักศึกษาที่ผ่านกระบวนวิชาการบริหารงานเภสัชกรรมโรงพยาบาลแล้วมีคะแนนทัศนคติใน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชาที่เรียน การจัดการเรียนการสอน ความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา และประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนวิชา น้อยกว่านักศึกษาที่ยังไม่เคยเรียนกระบวนวิชาดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3.2 ± 0.5 vs. 3.7 ± 0.5 , $p=0.001$), (3.3 ± 0.4 vs. 3.6 ± 0.5 , $p=0.012$), (2.7 ± 0.5 vs. 3.1 ± 0.7 , $p=0.035$), (3.8 ± 0.4 vs. 4.1 ± 0.5 , $p=0.010$) ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเรียนในกระบวนวิชาบริหารงานเภสัชกรรมโรงพยาบาลซึ่งเป็นกระบวนวิชาเลือก มีจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนไม่มากนัก การนำนักศึกษาออกชุมชนในบางครั้งของกระบวนวิชาสามารถทำได้อย่างคล่องตัว นักศึกษารู้สึกสนุกกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากคณาจารย์ผู้สอน แต่ในขณะที่วิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรมเป็นวิชาที่นักศึกษาต้องเริ่มต้นตั้งแต่การค้นคว้าหาปัญหาสุขภาพในชุมชน สสำรวจบริบทของชุมชน ตามด้วยการคิดหามาตรการ (intervention) ที่ช่วยแก้ไขปัญหาที่พบนั้น เหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่หนักและใช้เวลาเมื่อเทียบกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากกระบวนวิชาเลือก นอกจากนี้จำนวนนักศึกษาก็มีความแตกต่างกัน วิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรมจัดเป็นวิชาบังคับของภาควิชาบริบาลเภสัชกรรม ดังนั้นจึงมีนักศึกษาจำนวนมากว่าการเรียนในกระบวนวิชาเลือกการบริหารจัดการเพื่อนำนักศึกษาออกชุมชนจึงพบอุปสรรคมากกว่า สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเปรียบเทียบประสบการณ์ที่ได้รับจากการออกชุมชนจากวิชาบริหารงานเภสัชกรรมโรงพยาบาลและวิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนวิชาบูรณาการบริบาลเภสัชกรรม โดยเฉพาะประเด็นการทำงานเป็นทีม รู้จักคิดและแก้ปัญหา เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานวิชาชีพในชุมชนและการทำงานร่วมกับชุมชน แต่ในด้านการบริหารจัดการกระบวนวิชา รวมทั้งการเตรียมความพร้อมและการปรับตัวของนักศึกษา จำเป็นที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนี้

1. ปรับปริมาณกิจกรรมที่นักศึกษาต้องดำเนินการให้น้อยลง และคำนึงถึงระยะเวลาที่เป็นไปได้ที่นักศึกษาจะดำเนินกิจกรรมได้อย่างเสร็จสิ้น โดยไม่กระทบต่อกระบวนวิชาอื่น
2. ปรับตารางเรียนให้เหมาะสมกับการออกชุมชนโดยนักศึกษาควรมีเวลาอย่างต่อเนื่องทั้งวัน
3. ปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลหรือประเมินผลกระบวนวิชาอยู่ในรูปแบบประเมินกระบวนกรเรียนรู้อยู่ โดยขอความร่วมมือคณาจารย์ประจำกระบวนวิชาเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษากลุ่มที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมินกระบวนกรเรียนรู้อย่างนักศึกษา นอกจากนี้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณาจารย์จากคณะอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาด้านชุมชน
4. เสนอแนะผลการศึกษาค้นคว้าต่อคณาจารย์วิชาอื่น ๆ เพื่อให้มีการประสานงานกันระหว่างกระบวนวิชาในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการออกชุมชน

เอกสารอ้างอิง

1. สำเร็จ แหียงกระโทก, รุจิรา มังคละศิริ. คู่มือการดำเนินงานศูนย์สุขภาพชุมชน. นครราชสีมา: โรงพิมพ์โชคเจริญมาร์เก็ตติ้ง; 2545.
2. ปรีชา มนทกานตกุล. แนวคิดการบริหารทางเภสัชกรรมกับศูนย์สุขภาพชุมชน ใน: ปวีณา สนธิสมบัติ, จันทรรัตน์ สิทธิวรนนท์, อรรถการ นาคำ (บรรณาธิการ). การให้บริบาลทางเภสัชกรรมในศูนย์สุขภาพชุมชน. พิษณุโลก: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2545: หน้า 13-24.

3. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2547.
4. จตุรรัตน์ กันต์พิทยา, จงเจริญ เมตตา, ปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์, มณฑิยา เปสึ. การประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน รายวิชา 372581 รังสีวิทยาคลินิก โดยนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2548. ศรีนครินทร์เวชสาร 2550;22:38-45.

ภาคผนวก

ประมวลกระบวนการวิชาการบริหารเภสัชกรรม

(ภ.บก.501 (462501))

คำอธิบายลักษณะกระบวนการวิชา

การวิเคราะห์ ค้นหา วางแผน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาและปัญหาสุขภาพในชุมชน โดยการนำองค์ความรู้ทางบริหารเภสัชกรรมทั้งในด้านเภสัชบำบัด เศรษฐศาสตร์และระบาดวิทยาด้านยา การบริหารจัดการทางเภสัชกรรม นิติเภสัชกรรม เภสัชสาธารณสุข การทำงานร่วมกับชุมชนและบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ รวมถึงองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาปัญหาจากการใช้ยาและปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ในสภาวะการณ์ปัจจุบันโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

วัตถุประสงค์: เพื่อให้ให้นักศึกษา

สามารถประมวลองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางเภสัชศาสตร์ในการให้บริการทางวิชาชีพแก่ผู้ป่วย บุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ และชุมชน ในการวิเคราะห์ ค้นหา วางแผน และแก้ไข หรือป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาในสภาวะการณ์ปัจจุบันในโรงพยาบาล และในชุมชน โดยสอดคล้องจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

1. นักศึกษาใช้หลักการต่าง ๆ เช่น หลักการวิเคราะห์ปัญหาในชุมชน หรือ SWOT เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างต่อเนื่อง และเขียนวิเคราะห์ปัญหาได้
2. นักศึกษาเลือกประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาด้านสุขภาพหรือการใช้ยาในชุมชน โรงพยาบาล หรือ setting อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ โดยให้อยู่ในขอบเขตของการแก้ไขปัญหาของนักศึกษาในฐานะเภสัชกรได้

3. ประเมินผลโครงการโดยใช้หลักการเช่น outcome mapping หรือ การใช้หลักเชิงคลินิก เชิงมนุษย์หรือเชิงเศรษฐศาสตร์ ตามที่นักศึกษาได้เรียนมาแล้ว และนำเสนอในชั้นเรียน
4. เขียนแผนงานหรือโครงการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต
5. นักศึกษาประมวลข้อมูล ผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรมทั้งหมด และนำเสนอคำถามงานวิจัยที่เป็นไปได้ เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลวางแผนการทำวิจัยเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบในอนาคต และนำเสนอในชั้นเรียน

เนื้อหาการเรียนการสอน

1. การเตรียมความพร้อมเพื่อเก็บข้อมูลในชุมชน ระยะที่ 1
2. เก็บข้อมูลในชุมชน ระยะที่ 1
3. นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นและรับฟังข้อเสนอแนะในชั้นเรียน ครั้งที่ 1
4. เก็บข้อมูลในชุมชน ระยะที่ 1 (ต่อ)
5. นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นและรับฟังข้อเสนอแนะในชั้นเรียน ครั้งที่ 2
6. การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ชุมชน ระยะที่ 2
7. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาขนาดของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุการเกิดปัญหา และวางแผนแก้ไขปัญหา ครั้งที่ 1
8. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาขนาดของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุการเกิดปัญหา และวางแผนแก้ไขปัญหา ครั้งที่ 2
9. นำเสนอผลการวิเคราะห์ การวางแผนแก้ไขปัญหาและรับฟังข้อเสนอแนะในชั้นเรียน ครั้งที่ 1
10. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาขนาดของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุการเกิดปัญหา และวางแผนแก้ไขปัญหา ครั้งที่ 3
11. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาขนาดของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุการเกิดปัญหา และวางแผนแก้ไขปัญหา ครั้งที่ 4
12. นำเสนอผลการวิเคราะห์ การวางแผนแก้ไขปัญหาและรับฟังข้อเสนอแนะในชั้นเรียน ครั้งที่ 2
13. การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ชุมชน ระยะที่ 3
14. ออกชุมชนเพื่อดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผนงานที่วางไว้ พร้อมกับประเมินผลการดำเนินงาน
15. นำเสนอผลการดำเนินงาน
16. จัดกิจกรรมคืนข้อมูลสู่ชุมชน

Attitudes of the Fifth Year Pharmacy Students at Chiang Mai University toward the Pharmaceutical Care Subject

Chabaphai Phosuya, Hathaikan Chowwanapoonpohn, Yongyuth Ruenta, Purida Wienthong and Unchalee Permsuwan

Department of Pharmaceutical Care, Faculty of Pharmacy, Chiang Mai University

Abstract

Objective: To evaluate attitudes toward the pharmaceutical care subject among the fifth year pharmacy students at Chiang Mai University. **Method:** The subjects were 83 fifth year pharmacy students who registered for a pharmaceutical care subject (462501) in the first semester of academic year 2008. They completed the questionnaires measuring 5 attitudinal domains: content, class management, teachers and contacting community personnel, student readiness and adjustment, and benefit received from the class. **Results:** Eighty one students returned the questionnaires (97.6%). Of those, 80.2 percent were female. Among 5 attitudinal domains, students had the highest scores in the domain of benefit received from the class. An average score of all questions in this domain ranged from 3.5 to 4.4. On the other hand, the least positive attitude was from the domain of student readiness and adjustment. Four out of 5 questions had an average score of 2.5-3.4. The remaining one question on whether students had enough time for assignment received from the class had the lowest average score of 2.1. **Conclusion:** Most students showed positive attitudes toward the pharmaceutical care subject, especially in their perception of beneficial effects on team working, problem solving skill, providing model to work with community, encouraging ethic and pharmacy code of conduct. However, the students perceived that subject management, student readiness and adjustment are needed to be improved.

Keywords: community outreach, attitude, pharmacy students, pharmaceutical care